

Anexa nr. 2 la ordinul ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 3393 / 28.02.2017

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

**Programa școlară
pentru disciplina**

ISTORIE

Clasele a V-a – a VIII-a

București, 2017

Notă de prezentare

Disciplina *Istorie* face parte din cadrul disciplinelor obligatorii care definesc elementele centrale ale formării elevilor pe parcursul ciclului gimnazial.

Conform planului-cadru pentru învățământul gimnazial, aprobat prin OMENCS nr. 3590/2016, *Istoria* se predă ca disciplină de trunchi comun, cu o alocare de o oră/săptămână la clasele a VI-a și a VII-a și două ore/săptămână la clasele a V-a și a VIII-a.

Finalitățile disciplinei *Istorie* în gimnaziu se subsumează idealului educațional, așa cum este el definit în Legea 1/2011. În ciclul gimnazial *Istoria* își asumă:

- dezvoltarea unor elemente legate de gândirea critică;
- dezvoltarea competențelor de lucru cu surse istorice și de informare și plasarea lor în context;
- formarea capacității de analiză și evaluare a motivațiilor acțiunii umane, de decelare a relației dintre acțiunea umană și valorile unei societăți democratice;
- formarea unor mecanisme intelectuale care să prevină apariția de stereotipii, să combată discriminarea și xenofobia;
- să stimuleze asumarea multiculturalității și a perspectivelor multiple;
- să ofere suport factologic celorlalte discipline din aria curriculară *Om și societate* și să preia elemente legate de analiza instituțiilor, de evoluția sistemelor politice, de problematica mai largă a cetățeniei și valorilor democratice.

Disciplina *Istorie* este gândită ca o disciplină care asigură un echilibru între aspecte legate de dezvoltarea dimensiunilor cognitive și atitudinal-valorice ale elevilor de gimnaziu. În zona cognitivă, sunt câteva aspecte care trebuie subliniate: lucrul cu elemente abstracte (faptele istorice nu sunt direct accesibile, ci doar prin intermediul surselor istorice), dezvoltarea de modele interpretative, familiarizarea cu descrierea și interpretarea faptelor și proceselor istorice pornind de la sursele istorice, dezvoltarea capacităților analitice și de gândire critică. La nivelul elementelor atitudinal-valorice, accentul este pus pe diversitate (culturală, socială, politică, de gen, etc.) și pe acceptarea și valorizarea pozitivă a acesteia. Diversitatea definește lumea contemporană, iar înțelegerea, acceptarea și valorizarea diferențelor sunt fundamentale pentru dobândirea competențelor sociale și de comunicare, cu un rol semnificativ în evoluția ulterioară a elevilor. O parte din conținuturile propuse răspund direct acestei zone de interes prin abordarea unor teme controversate și sensibile, a unor teme legate de diversitatea culturală și/sau religioasă, de conflictul de idei dintre democrație și totalitarism. Acestea sunt elemente menite să stimuleze gândirea critică, să valorifice orizontul de experiențe extra-școlare ale elevilor, dar și să dezvolte o abordare pro-activă a unor teme actuale.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi/studii de caz
- Sugestii metodologice

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit identificarea și rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte particulare diverse.

Competențele generale sunt competențele dezvoltate prin studierea istoriei pe parcursul întregului ciclu de învățământ gimnazial.

Competențele specifice se formează pe parcursul unui an școlar, sunt derivate din competențele generale și reprezintă etape succesive în dobândirea acestora. Competențele specifice sunt însoțite de **exemple de activități de învățare**, care constituie modalități de organizare a activității didactice în scopul realizării competențelor. Programa școlară propune, cu caracter de exemplu, diferite tipuri de activități de învățare, care integrează strategii didactice și care valorifică experiența concretă a elevului. În conformitate cu legislația în vigoare, cadrul didactic are libertatea de a utiliza exemplele de activități de învățare pe care le

propune programa școlară, de a le completa sau de a le înlocui, astfel încât acestea să asigure un demers didactic adecvat situației concrete de la clasă și particularităților colectivităților de elevi cu care lucrează. Se asigură, în acest fel, premisele aplicării contextualizate a programei școlare și proiectării unor parcursuri de învățare personalizate, pornind de la specificul dezvoltării elevilor.

Conținuturile învățării sunt organizate pe domenii și reprezintă achiziții de bază, mijloace informaționale prin care se urmărește realizarea competențelor.

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în utilizarea programei școlare, oferind suport pentru proiectarea demersului didactic și pentru realizarea activităților de predare-învățare-evaluare, în concordanță cu specificul disciplinei și cu particularitățile de vârstă ale elevilor.

Competențe generale

- 1. Utilizarea în contexte diverse a coordonatelor și reprezentărilor de timp și spațiu**
- 2. Utilizarea critică și reflexivă a limbajului de specialitate și a surselor istorice**
- 3. Manifestarea comportamentului civic prin valorificarea experienței istorice și a diversității socio-culturale**
- 4. Folosirea autonomă și responsabilă a instrumentelor necesare învățării permanente**

CLASA a V-a

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Utilizarea în contexte diverse a coordonatelor și reprezentărilor de timp și spațiu

Clasa a V-a
1.1. Ordonarea pe criterii cronologice a faptelor/proceselor istorice <ul style="list-style-type: none">- plasarea unor evenimente/procese istorice pe axa cronologică- realizarea unor frize cronologice- utilizarea unităților folosite în măsurarea timpului
1.2. Identificarea diferențelor temporale dintre evenimente și procese istorice <ul style="list-style-type: none">- asocierea reperelor cronologice cu evenimente și procese istorice- recunoașterea și/sau precizarea unor relații cronologice în sursele istorice prezentate- utilizarea reperelor cronologice în descrierea faptelor/proceselor istorice
1.3. Localizarea în timp și în spațiu a faptelor și/sau a proceselor istorice <ul style="list-style-type: none">- exerciții de lectură a hărților istorice- plasarea pe hartă a unor evenimente și procese istorice- completarea pe hartă a unor informații

2. Utilizarea critică și reflexivă a limbajului de specialitate și a surselor istorice

Clasa a V-a
2.1. Folosirea termenilor de specialitate în descrierea unui eveniment/proces istoric <ul style="list-style-type: none">- identificarea termenilor istorici în texte diferite- elaborarea unor enunțuri simple/ texte utilizând termeni istorici- completarea unor texte lacunare folosind termenii adecvați dintr-o listă dată
2.2. Relatarea unui eveniment/proces istoric, utilizând informații din surse istorice <ul style="list-style-type: none">- identificarea informațiilor oferite de surse cu privire la un fapt istoric- descrierea unor surse referitoare la un fapt istoric, pe baza unui plan dat- alcătuirea planului descrierii unui eveniment/ proces/ personaj istoric
2.3. Stabilirea de asemănări și deosebiri referitoare la evenimente/procese istorice, pe baza unor surse diferite <ul style="list-style-type: none">- descrierea unor surse istorice în vederea stabilirii asemănărilor și deosebirilor pe baza unui plan dat- compararea informațiilor provenite din surse istorice diferite- realizarea unor texte despre fapte/procese/personaje istorice, pe baza unor surse diferite, subliniind asemănările și deosebirile

3. Manifestarea comportamentului civic prin valorificarea experienței istorice și a diversității socio-culturale

Clasa a V-a

3.1. Asumarea de roluri în grupuri de lucru

- utilizarea unor roluri specifice în activitatea de grup
- realizarea unor sarcini de lucru (documentare, redactare, prezentare etc.) în timpul participării la proiecte prin valorificarea experienței istorice pozitive
- folosirea jocului de rol pentru însușirea valorilor și comportamentelor cetățeniei democratice

3.2. Descrierea rolului unor personalități în desfășurarea evenimentelor istorice

- alcătuirea de biografii ale personalităților istorice studiate
- identificarea rolului unor personalități istorice, analizând surse diferite
- realizarea de produse finale (texte, imagini) despre personalitățile istorice și valorile asumate de-a lungul timpului

4. Folosirea autonomă și responsabilă a instrumentelor necesare învățării permanente

Clasa a V-a

4.1. Folosirea unor tehnici de învățare în rezolvarea sarcinilor de lucru

- construirea de rebusuri pe o temă istorică utilizând mesaje vizuale
- alcătuirea planului unui proiect
- selectarea obiectelor necesare realizării unei expoziții tematice
- relatarea vizitei la un muzeu, bibliotecă, expoziție pornind de la un plan dat
- extragerea mesajelor dintr-o sursă istorică

4.2. Utilizarea resurselor multimedia în scopul învățării

- accesarea informațiilor oferite de Internet
- rezolvarea unor sarcini de lucru utilizând prezentări multimedia
- realizarea de prezentări, grafice, tabele, pentru sistematizarea cunoștințelor învățate folosind resurse multimedia

Conținuturi clasa a V-a

Domenii de conținut	Conținuturi și studii de caz
1. Alfabetul istoriei - reconstituirea trecutului	<ul style="list-style-type: none"> - Izvoare istorice - Perceperea timpului și a spațiului; cronologia istoriei; periodizare; spațiul istoric
2. Preistoria	<ul style="list-style-type: none"> - Primii oameni - Revoluția neolitică – viața oamenilor: sedentarizare, economie - Inventarea metalurgiei – tehnologie și consecințe asupra vieții oamenilor
3. Orientul Antic	<ul style="list-style-type: none"> - Mediul natural și viața cotidiană: locuința, hrana, familia, așezări (sat și oraș), economia, practici sociale, credința <li style="padding-left: 20px;">Studii de caz: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Orașul-stat Babilon ▪ Temple și piramide - Popoare și civilizații pe harta Orientului Antic <li style="padding-left: 20px;">Studii de caz: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Chinezii ▪ Evreii - Inventarea scrierii – de la pictograme la alfabet <li style="padding-left: 20px;">Studii de caz: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Epopeea lui Ghilgameș ▪ Codul lui Hammurabi
4. Civilizația greacă și sinteza elenistică	<ul style="list-style-type: none"> - Mediul natural și ocupațiile grecilor <li style="padding-left: 20px;">Studiu de caz: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ceramica: între utilitate și artă - Adevăr și legendă: legendele Olimpului; războiul troian - Polis-ul – organizarea internă: Atena și Sparta. Procesul de colonizare <li style="padding-left: 20px;">Studii de caz: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Histria, Tomis și Callatis - Războaiele grecilor: războaiele medice, războiul peloponezic <li style="padding-left: 20px;">Studiu de caz: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bătălia de la Maraton - Alexandru Macedon și civilizația elenistică - Frumos și cunoaștere în lumea greacă <li style="padding-left: 20px;">Studii de caz: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Acropola ateniană ▪ Moștenirea lumii grecești (sculptura, teatrul, cunoașterea științifică) ▪ Jocurile Olimpice în Antichitate

Domenii de conținut	Conținuturi și studii de caz
5. Lumea romană	<ul style="list-style-type: none"> - Fondarea Romei: istorie și legendă - Statul roman: războaie și expansiune teritorială; decăderea - Viața cotidiană în lumea romană: familia și virtuțile romane; educația; jocurile <ul style="list-style-type: none"> Studii de caz: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Orașul și monumentele publice (forul, apeductele, termele etc.) ▪ Colosseum și gladiatorii ▪ Pompei ▪ Armata romană ▪ Zeii romanilor. Templele ▪ Creștinismul - Romanizarea
6. Geto-dacii	<ul style="list-style-type: none"> - Geții și dacii. Rânduieli, obiceiuri, credințe - Burebista și Decebal; războaiele daco-romane
7. Civilizația islamică	<ul style="list-style-type: none"> - Apariția Islamului; credința musulmană; expansiunea militară și culturală a Islamului
8. Europa medievală	<ul style="list-style-type: none"> - Formarea popoarelor europene. Etnogeneza românească - Europa creștină în mileniul I <ul style="list-style-type: none"> Studii de caz: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Creștinarea francilor. Carol cel Mare ▪ Imperiul Bizantin - Viața cotidiană în Evul Mediu: familia, așezările, alimentația, sărbătorile, economia și tehnologia, credința și biserica, proprietatea, libertatea și dependența <ul style="list-style-type: none"> Studii de caz: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Domeniul feudal ▪ Orașul medieval – spațiu al libertății; orașele italiene și orașele germane ▪ Cavalerism și onoare ▪ Cruciadele ▪ Catedrale și universități - Statele medievale: Franța, Anglia, Imperiul Romano-German <ul style="list-style-type: none"> Studii de caz: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Lumea românească și statele medievale în secolele XIV-XV; Târgoviște, Suceava ▪ Diversitate culturală în lumea românească: Brașov și Cluj

CLASA a VI-a

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Utilizarea în contexte diverse a coordonatelor și reprezentărilor despre timp și spațiu

Clasa a VI-a
1.1. Localizarea în spațiu a lumii cunoscute în diferite perioade istorice <ul style="list-style-type: none">- examinarea spațiilor istorice pe baza hărților- compararea „lumii cunoscute” în diferite perioade istorice- localizarea pe harta mută a spațiilor istorice pe măsura extinderii ariei de cunoaștere
1.2. Utilizarea coordonatelor temporale referitoare la faptele și procesele istorice <ul style="list-style-type: none">- alcătuirea unor axe cronologice pe diverse domenii (social, cultural, economic, politic etc.)- stabilirea unor reprezentări ale timpului în diferite epoci istorice- redactarea de texte cu informații oferite de surse

2. Utilizarea critică și reflexivă a limbajului de specialitate și a surselor istorice

Clasa a VI-a
2.1. Utilizarea adecvată a termenilor istorici/limbajului de specialitate în prezentarea unui fapt/proces istoric <ul style="list-style-type: none">- alcătuirea unui glosar de termeni specifici- folosirea termenilor istorici cunoscuți în situații noi de comunicare- realizarea unor texte folosind adecvat termenii istorici
2.2. Utilizarea gândirii critice în analiza surselor de informare <ul style="list-style-type: none">- analiza surselor scrise sau vizuale pe baza unor cerințe- alcătuirea unor fișe de personaj istoric pe baza unor surse diverse- compararea surselor istorice oficiale cu cele neoficiale
2.3. Identificarea elementelor de cauzalitate prezente în surse variate <ul style="list-style-type: none">- stabilirea elementelor de cauzalitate într-o sursă istorică- descoperirea cauzelor unui eveniment prin analiza contextului istoric- recunoașterea cauzelor unor evenimente istorice asemănătoare sau diferite

3. Manifestarea comportamentului civic prin valorificarea experienței istorice și a diversității socio-culturale

Clasa a VI-a
3.1. Utilizarea dialogului intercultural <ul style="list-style-type: none">- identificarea consecințelor interacțiunii culturale în evoluția comunităților umane- analiza unor evenimente istorice prin utilizarea surselor care oferă perspective multiple- identificarea valorilor comune ale religiilor pe baza surselor- realizarea unui produs care ilustrează contribuția diferitelor civilizații la dezvoltarea patrimoniului cultural comun

Clasa a VI-a

3.2. Asumarea cooperării în grupuri de învățare

- îndeplinirea unor sarcini/roluri diferite în cadrul grupului de lucru
- alcătuirea unor jurnale cu impresii, sentimente și rezultate ale activității personale/de echipă
- realizarea de produse care să fie rezultatul dialogului și negocierii în cadrul unei echipe de lucru

3.3. Descrierea consecințelor deciziei și acțiunii umane

- alcătuirea unui portofoliu care prezintă urmările unui eveniment/ act decizional pentru evoluția unor comunități umane
- completarea unor organizatori grafici, care să cuprindă decizii și consecințe ale acțiunii umane pe baza resurselor multimedia
- exerciții de descriere a consecințelor acțiunii umane din spații și perioade istorice folosind surse variate

4. Folosirea autonomă și responsabilă a instrumentelor necesare învățării permanente

Clasa a VI-a

4.1. Utilizarea informațiilor cu ajutorul resurselor multimedia

- alcătuirea unor liste cu site-uri de Internet pentru temele istorice studiate
- alcătuirea unor postere/afișe cu informații selectate din surse Internet
- realizarea unor prezentări pe o temă istorică utilizând mijloace digitale

4.2. Asumarea critică a unui set de valori recunoscute social

- identificarea ideilor și valorilor umane într-o operă literară, artistică, istorică
- compararea ideilor și valorilor umane analizând două surse
- alcătuirea unor liste personale a valorilor umane cu motivarea alegerii

Conținuturi clasa a VI-a

Domenii de conținut	Conținuturi și studii de caz
1. Călători și călătorii – Europa și Lumea Nouă	<ul style="list-style-type: none"> - Călătoriile și percepția spațiului în Evul Mediu; mijloace de transport - Marile descoperiri ale europenilor: drumuri și teritorii; consecințe asupra vieții oamenilor <li style="padding-left: 20px;">Studii de caz: <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Lumea Nouă</i>: cunoaștere, misionarism și exploatare
2. Geneza spiritului modern	<ul style="list-style-type: none"> - Renașterea: geneza spiritului modern, umanismul <li style="padding-left: 20px;">Studii de caz: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Leonardo da Vinci și Michelangelo Buonarroti ▪ Niccolo Machiavelli ▪ Giordano Bruno și Galileo Galilei ▪ William Shakespeare - Reforma. Contrareforma. <li style="padding-left: 20px;">Studii de caz: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Barocul - Absolutismul <li style="padding-left: 20px;">Studii de caz: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Soliman Magnificul ▪ Ludovic al XIV-lea. Palatul de la Versailles ▪ Petru cel Mare
3. Spre o nouă societate	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Revoluția Glorioasă</i> - Iluminismul – rațiune, drepturi, implicarea oamenilor în viața publică <li style="padding-left: 20px;">Studiu de caz: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Montesquieu, J.J. Rousseau, Voltaire - Viața cotidiană. Opinia publică în secolul al XVIII-lea - Constituirea SUA. <i>Declarația de Independență</i>. Constituția. - Revoluția franceză. De la supus la cetățean <li style="padding-left: 20px;">Studiu de caz: <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Declarația drepturilor omului și ale cetățeanului</i> - Napoleon I și răspândirea ideilor revoluției franceze în Europa - Revoluția industrială. Impactul în viața oamenilor
4. Secolul naționalităților	<ul style="list-style-type: none"> - Statele moderne: revoluție și emancipare națională <li style="padding-left: 20px;">Studii de caz: <ul style="list-style-type: none"> ▪ 1848 în Europa ▪ Românii și modernitatea ▪ Formarea statelor naționale în secolul al XIX-lea: Germania - Epoca victoriană. <i>La Belle Époque</i>